

**ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТАМИ
у 2017/18 навчальному році, 2 курс**

Інститут (факультет): **Гуманітарний.**

Спеціальність: **231 Соціальна робота.**

Освітня програма (спеціалізація): **Соціальна робота.**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський).**

Група: **ІС-161**

Навчальний рік, у якому вивчаються дисципліни: **2018/19.**

Курс, на якому вивчаються дисципліни: **3.**

Кількість дисциплін для вивчання у осінньому семестрі: **2.**

- 1) Перша дисципліна вибирається з переліку:
  - Економічна теорія;
  - Менеджмент.

- 2) Друга дисципліна вибирається з переліку:
  - Історія моди;
  - Профорієнтація та профвідбір;
  - Основи соціально-психологічного тренінгу.

Кількість дисциплін для вивчання у весняному семестрі: **4.**

- 1) Перша дисципліна вибирається з переліку:
  - Технології роботи соціального гувернера;
  - Гувернерська освіта та домашнє виховання.

- 2) Друга дисципліна вибирається з переліку:
  - Медико-соціальні засади здоров'я;
  - Соціальні основи здоров'я.

- 3) Третя дисципліна вибирається з переліку:
  - Професійно-етичні основи соціальної роботи;
  - Деонтологія соціальної роботи.

- 4) Четверта дисципліна вибирається з переліку:
  - Іміджелогія;
  - Психологія професійного спілкування;
  - Гендерні аспекти соціальної роботи.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **економічних систем і управління інноваційним розвитком**

Викладач: **доц. Козакова О.М., ст.викл. Черепанова Н.О.**

Лекцій – 30 год., практичних – 14 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Економічна теорія» є основою, фундаментом всіх економічних дисциплін, бо вона досліджує закономірності господарського розвитку суспільства. Її значення полягає саме в тому, що вона служить методом, інтелектуальним інструментом в процесі аналізу економічних проблем, перспектив їх розвитку, механізму та чинників досягнення соціально-економічного прогресу. Дисципліна має націлити майбутніх фахівців на творче застосування отриманих знань у їх практичній діяльності.

У сучасних умовах становлення ринкових відносин в Україні, враховуючи змінність внутрішнього та зовнішнього оточення, підсилення конкуренції між товаровиробниками вивчення дисципліни «Економічна теорія» є важливим у процесі підготовки фахівців економічного профілю і формування сучасного економічного мислення та світогляду.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Предмет і метод економічної теорії. Предмет та функції економічної. Основні методи пізнання соціально - економічних процесів та явищ. Економічні закони та категорії.

Змістовий модуль 2. Наукові основи економічної системи та її структура. Загальна характеристика економічної діяльності та середовища життєдіяльності людини. Економічна система та її структура. Типи економічних систем. Теоретичні основи відносин власності. Основні форми та види власності. Економічні потреби суспільства їх суть та структура. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація.

Змістовий модуль 3. Форми суспільного виробництва. Загальні основи товарного виробництва. Форми суспільного виробництва. Загальні риси товарного виробництва. Просте і розвинене товарне виробництво. Товар та його властивості як економічної категорії. Теорія вартості. Величина вартості товару. Закон вартості та його функції. Розвиток форм вартості, сутність грошей та їх функції. Закон грошового обігу. Інфляція: причини, сутність, види, наслідки. Методи антиінфляційного регулювання.

Змістовий модуль 4. Ринкова економіка та її еволюція. Зміст категорії «ринок» та функції ринку. Система, структура, типи та види ринку. Конкуренція: сутність, види. Монополія: сутність, місце та роль на ринку. Антимонопольна політика. Закон попиту. Попит та фактори його формування. Закон пропозиції. Пропозиція та фактори його формування. Поняття еластичності та його показники. Рівновага на ринку. Умови ринкової рівноваги.

Змістовий модуль 5. Теоретичні засади підприємництва, функціонування і економічного розвитку підприємства. Сутність підприємництва та його функції. Процес створення і зростання вартості у процесі виробництва. Підприємство та його види. Поняття капіталу. Постійний і змінний капітал. Форми капіталу. Нагромадження капіталу. Концентрація та централізація капіталу. Кругообіг капіталу та його три стадії. Обороти капіталу. Основний і оборотний капітал. Час руху капіталу та його складові. Амортизація: сутність, види, методи розрахунку. Виробничі фонди підприємства та їх структура. Витрати виробництва та їх класифікація. Ціна виробництва і прибуток. Наймана робоча сила і заробітна плата. Торговий капітал та торговий прибуток. Позиковий капітал і позиковий відсоток. Ринок землі та земельна рента. Ціна землі.

Змістовий модуль 6. Закономірності відтворення та обігу усього суспільного капіталу. Сутність процесу суспільного відтворення. Показники результатів суспільного відтворення. Ефективність виробництва.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: специфіку і склад економічної діяльності суспільства, логіку розвитку економічної думки;

історію зародження, становлення і розвитку економічних процесів і явищ, в тому числі в Україні, сутність основних економічних теорій в процесі динамічного економічного розвитку; альтернативні теоретичні підходи до вирішення практичних економічних проблем, різні підступи до періодизації економічної історії; зміст особливостей господарського розвитку та економічної думки, основних етапів світового економічного розвитку; основні методи пізнання історико-економічних процесів; закономірності розвитку світового господарства та основні напрями економічної думки у сучасних умовах розвитку цивілізації; методика історичного аналізу економічних процесів; підходи до формування різних моделей функціонування економічних систем в процесі історичного розвитку та їх трансформації, переходу до якісного нового рівня розвитку суспільства, виникнення і становлення основних напрямків економічної думки; основні напрями розвитку і вдосконалення економічних систем, формування засад ринкового господарства в Україні, еволюції поглядів на розвиток суспільства та історії економічної думки.

УМІТИ: орієнтуватися у головних економічних теорія і закономірностей розвитку суспільства; аналізувати причини розвитку суспільства і виникнення різноманіття напрямків в економічній думки в різних етапах економічного розвитку країн, пояснювати причини розходження в рівнях економічного розвитку різних країн; виявляти фактори, сприяючі зростанню і прогресу, виходячи з історичного досвіду економічного розвитку, появи напрямів розвитку економічної думки; оцінювати зміст і наслідки науково-технічної соціально-економічної, виробничої та інших видів діяльності людини; використовувати сучасні Інтернет-технології при вивченні методологічних засад і реального процесу економічного розвитку та історії економічної думки, вміння виявляти тенденції економічного розвитку, розпізнавати сучасні тренди у вдосконаленні економічної думки; самостійно продовжити пізнання процесів історії економіки і економічної думки, консультувати з питань методів аналізу економічних процесів.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«МЕНЕДЖМЕНТ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **документознавства та інформаційної діяльності**
Викладач: **ст. викл. Кучеренко К.В., ст.. викл. Татакі О.О.**
Лекцій – 30 год, практичних – 46 год. Форма контролю – іспит

Менеджмент – це навчальна дисципліна спрямована на формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності, як система наукових знань, як мистецтво управління. Історія розвитку менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Змістовий модуль 2. Функції та методи менеджменту

Сутність та класифікація методів менеджменту. Сутність та класифікація рішень. Стадії прийняття управлінського рішення. Сутність і зміст планування як функції менеджменту. Етапи процесу планування. Політика, правила, процедури.

Змістовий модуль 3. Загальні функції менеджменту

Технологія делегування. Мотивування. Зміст та еволюція поняття мотивування. Поняття та стандарти контролю. Техніка контролю. Регулювання в системі управління.

Змістовий модуль 4. Інформація і комунікації в менеджменті

Комунікації в менеджменті. Ефективність комунікацій. Керівництво в менеджменті. Адаптивне керівництво. Природа лідерства. Поняття ділової кар'єри. Загальна характеристика моделі сучасного менеджера. Етика та соціальна відповідальність в менеджменті. Культура менеджменту.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: сутність основних понять і категорій менеджменту та управління; принципи й функції менеджменту; системи методів управління; зміст процесів та технології управління; основи планування, здійснення мотивування та контролювання; організацію взаємодії та повноважень; прийняття рішень у менеджменті; інформаційне забезпечення процесу управління; стилі управління; специфіку етики і відповідальності у менеджменті; сутність ефективності управління.

уміти: аналізувати управлінські ситуації з точки зору прояву законів менеджменту, розкривати функції менеджменту; обирати ефективні методи управління та практичний інструментарій формування управлінського рішення; обирати ефективні моделі мотивації персоналу; розробляти стандарти контролю; виявляти лідерські здібності та ефективно їх використовувати; приймати соціально відповідальні рішення.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ «ІСТОРІЯ МОДИ»

Кафедра, що забезпечує викладання: **культурології та мистецтвознавства**

Викладачі: **доцент Ткаченко Р.В.**

Лекцій – 30 год, практичні заняття – 16 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Історія моди» репрезентує широкий огляд загальнокультурних і наукових, зокрема культурологічних концепцій, методів та підходів до теоретичного і практичного осмислення моди як показника культури.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Предмет «Історія моди». Мета і завдання курсу. Генезис поняття моди. Специфіка вивчення предмета. Місце курсу „Історія моди” у системі гуманітарних наук. Складові поняття моди. Визначення понять "одяг", "костюм", "мода". Мода як форма і спосіб організації культурного життя. Концепт «моди». Етимологія поняття «мода»: розмаїття змістовного наповнення.

Змістовний модуль 2. Мода як феномен культури.

Концептуальні підстави вивчення феномена моди. Концепція наслідування (Г. Тард, Г. Зіммель, Г. Спенсер). Механізм "просочування" модних зразків. Концепція демонстративного споживання (Т. Веблен, В. Зомбарт). Економічне обґрунтування поширення модних зразків. Концепція відновлення соціокультурних норм (Г. Блумер, П. Бурдьє, А. Гофман). Мода як механізм відбору й селекції культурних норм. Теоретичні погляди на моду у сучасній культурології (М. Фуко, Ж. Бодрийяр, Ж. Липовецькі, Р. Барт). Функції моди. Мода як стиль життя. Поняття стилю життя: (М. Вебер, Г. Зіммель, П. Бурдьє, Р. Інглхарт).

Змістовний модуль 3. Мода в культурі Давнього світу

Поява одягу у первісній культурі. Функції одягу. Прикрашення як джерело виникнення моди. Декорування тіла (Тату, шрамування). Декорування одягу. Основні форми одягу. Мода в культурі Давнього сходу. Соціально-економічне і культурне життя Передньої Азії та Давнього Єгипту. Одяг Давнього Єгипту та Месопотамії в культурі Давнього сходу. Ідеал краси епохи фараонів. Античний світ моди. Особливості світосприйняття в античній культурі. Одяг як відображення культурних парадигм.

Змістовий модуль 4. Європейська мода Нового часу

Європейська мода XVII століття. XVII ст. – Життя як театр. Мода барокової доби (1625 - 1675). Мода абсолютистського класицизму (1675 - 1715). Європейська мода XVIII століття. Доба Рококо. Рокайльний інтер'єр. Модні сукні та зачіски галантного віку. Велика французька буржуазна революція – зміна парадигм в культурі. Європейська мода XIX століття. Мода ампіру (1800-1820). Імператриця моди Жозефіна де Богарне. Мода романтизму (1820-1840).

Змістовий модуль 5. Мода ХХ століття.

Модернізм. Розквіт стилю "модерн" у жіночому й чоловічому костюмі початку століття. Провідні модельєри західноєвропейського костюма у становленні й розвитку моди ХХ століття: Поль Пуаре, Ернст Драйден, Габріель Шанель. Мода й кіно. Мода воєнного часу 40-х років. Крістобаль Баленсиага.

Революція молодих. Мода 50-х - 60-х років: Крістіан Діор, Ів Сен-Лоран, Андре Курреж, П'єр Карден. Постмодернізм. Особливості моди в постіндустріальному суспільстві. Мода 70-х років. Мода 80-х років. Мода 90-х років. Мода ХХІ століття

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основні концепції в розумінні феномену моди, історичні варіації моди на протязі існування світової культури, тенденції розвитку моди у сучасній культурі. Сутність феномену моди, різноманітність засобів його аналізу, усвідомлення зміни моди як віддзеркалення, а інколи і підґрунтя різноманітних культурно-історичних процесів, а також знати про самосвідомість культури, яка відтворюється у моді.

вміти: визначати головні особливості тих чи інших напрямків моди в їхніх внутрішніх структурних і змістовних закономірностях і співвідношеннях до культурних контекстів, виробленню навичок аналізу явищ у моді як своєрідних текстів культури.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ТА ПРОФВІДБІР»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**

Викладач: **доц. Тодорцева Ю.В.**

Лекцій – 15 год, практичних – 15 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Профорієнтація та профвідбір» покликана формувати у студентів розуміння закономірностей профорієнтаційної роботи серед учнів; навчити студентів давати рекомендації щодо вибору професії та встановлювати придатність до певної діяльності з урахуванням індивідуальних та вікових відмінностей людини; орієнтувати студентів на усвідомлення основних етапів професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців у різні періоди професійного самовизначення і самореалізації.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Сутність, структура та основні поняття професійної орієнтації

Управління професійною орієнтацією. Професійна освіта і сутність професійного самовизначення. Основні стратегії профконсультаційної роботи. Розвиток і виховання школяра в системі профорієнтаційної роботи.

Класифікація професій.

Змістовий модуль 2. Форми професійної роботи і психологічне вивчення професії

Професійна консультація та її види. Організація професійної роботи на виробництві. Професіографічний аналіз діяльності. Порядок складання професіограм та психограм. Психологічні характеристики складових професійної придатності.

Змістовий модуль 3. Професійний відбір

Професійний відбір працівників на підприємствах. Професійний відбір операторів. Професійний відбір в авіації та армії України. Психологічний асистент як метод комплексної оцінки персоналу. Методики вивчення функцій для визначення профпридатності.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основні теоретичні питання дисципліни, основні стратегії профконсультаційної роботи з людьми різного віку, форми професійної роботи і психологічні характеристики складових професійної придатності особистості, основні підходи до професійного відбору у різних галузях, специфіку професійно діагностичної і корекційної роботи.

вміти: здійснювати аналіз соціально-психологічних проблем особистості, складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта при виконанні навчальних завдань, застосовувати професіографічний аналіз діяльності та методики вивчення функцій для визначення профпридатності, презентувати інноваційні форми профорієнтаційної роботи серед молоді.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**
Викладачі: **ст. викл. Гордієнко І.О.**
Лекцій – 30 год, лабораторні заняття – 30 год. Форма контролю – іспит

Дисципліна «**Основи соціально-психологічного тренінгу**» покликана сприяти опануванню студентами методологією та технологією соціально-психологічного тренінгу як способу актуалізації самоефективності особистості на основі групових форм психологічної роботи.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Вступ до курсу “Основи соціально-психологічного тренінгу” (СПТ)

Визначення поняття “тренінг”. Співвідношення понять “психотерапія”, “психокорекція”, “навчання” та “психологічний тренінг”. Специфічні риси та основні парадигми тренінгу. Области застосування психологічного тренінгу.

Змістовий модуль 2. Історія розвитку СПТ

Стисла історія розвитку групових методів психотерапії та практичної психології. Теорія “тваринного магнетизму” Ф.А. Месмера. Групова психотерапія та гіпноз. Соціально-психологічні аспекти групових методів. Групові методи у психоаналізі та інших психологічних школах.

Змістовий модуль 3. Психологічні особливості тренінгової групи

Цілі тренінгової групи. Переваги групової форми психологічної роботи. Групові норми. Члени групи, їх цілі та ролі. Ефекти тренінгу. Поняття “групова згуртованість”. Гомогенність та гетерогенність тренінгових груп. Якісний та кількісний склад тренінгової групи. Загальні тренінгові методи. Обґрунтування різноманіття та класифікація прийомів та технік, що використовуються у тренінгу. Групова дискусія. Ігрові методи. Методи, що спрямовані на розвиток соціальної перцепції. Методи тілесно-орієнтованої терапії. Медитативні техніки.

Змістовий модуль 4. Теоретичні основи СПТ

Міжособистісне спілкування: структура, задачі, форми. Комунікативна функція спілкування. Інтерактивна функція спілкування. Перцептивна функція спілкування. Феномен “зворотного зв’язку” в СПТ: функції, форми та властивості зворотного зв’язку. Фактори, що впливають на ефективність надання ЗЗ в СПТ. Особистісна динаміка учасників групи тренінгу. Загальна уява про стадії розвитку групи під час тренінгу. Характеристики стадій розвитку: функції, особливості протікання. Криза в розвитку тренінгової групи. Стадії розвитку групи з спонтанною динамікою. Стадії розвитку групи з динамікою, що керується.

Змістовий модуль 5. Технологія СПТ

Основні технологічні етапи СПТ. Основні підходи та принципи щодо складання програми СПТ. Ведучий психологічного тренінгу: роль, функції та вплив властивостей особистості. Психодинамічний підхід в практиці СПТ. Біхевіорально-орієнтований підхід до СПТ. Гуманістичний підхід в практиці СПТ. Нейро-лінгвістичне програмування в практиці СПТ.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: теоретико-методологічні засади та технологію проведення СПТ; основні компоненти процесу саморегуляції поведінки людини в межах СПТ; основні концепції щодо організації групових форм роботи у рамках різних психологічних шкіл та напрямків; особливості процесів групової та особистісної динаміки, що відбуваються у ході СПТ;

вміти: визначати психологічні та соціально-психологічні проблеми особистості та пропонувати шляхи їх розв’язання в межах СПТ; обґрунтовано підбирати та застосовувати оптимальний арсенал психотехнічних засобів СПТ відповідно індивідуальним особливостям учасників тренінгу; вміти здійснювати аналіз групових процесів; визначити діапазон застосування певних підходів та технік СПТ у практиці соціальної роботи; використовувати загальнотеоретичні знання та вміння, що були набути у процесі вивчення дисципліни, при утворенні власних програм СПТ; керуватися етичними принципами, які прийняті в професійному психологічному товаристві.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**

Викладач: **доц. Тодорцева Ю.В.**

Лекцій – 16 год, практичних – 14 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Технології роботи соціального гувернера» покликана розкрити теоретичні і практичні проблеми соціального гувернерства, розглянути правові та психолого-педагогічні основи діяльності гувернера, ознайомити студентів з особливостями підготовки соціальних гувернерів і організацією їх роботи; здійснити аналіз специфіки виховної роботи гувернера в сім'ї; надати знання про основні гувернерські методики виховання і навчання дитини в домашніх умовах.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовний модуль 1. Вступ до соціального гувернерства

Умови педагогічної діяльності гувернера та його обов'язки в сім'ї : історія розвитку гувернерства та права гувернера в сім'ї. Психолого-педагогічні проблеми, пов'язані з вихованням дітей у сім'ї.

Змістовний модуль 2. Специфіка виховної роботи гувернера в сім'ї

Особливості виховання дітей з девіантною поведінкою та хронічними захворюваннями. Психолого-педагогічні основи організації роботи гувернера з дітьми різних вікових груп. Методика виховання у дитини самостійності і обережності, культури поведінки.

Змістовний модуль 3. Структура та зміст загального розвитку дітей у родині

Організація дозвілля дітей різних вікових груп. Підготовка дитини до школи та надання допомоги у приготуванні домашніх завдань. Специфіка навчання дітей у сім'ї іноземним мовам, музиці, танцям, образотворчому мистецтву

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: правові та психолого-педагогічні основи діяльності гувернера; специфіку виховної роботи гувернера в сім'ї; особливості загального розвитку та навчання дитини в домашніх умовах; характеристику гувернерських систем навчання і виховання.

вміти: розпізнавати вікові особливості розвитку і поведінки дитини; диференціювати вікові норми в інтелектуальному і особистісному розвитку вихованців та встановлювати і коригувати їх рівень; формувати оптимальні умови для успішного розвитку дитини; будувати гувернерську систему педагогічних впливів на розвиток дітей різного віку в процесі їх навчання та виховання; успішно здійснювати гувернерську діяльність у всіх її напрямках.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ГУВЕРНЕРСЬКА ОСВІТА ТА ДОМАШНЄ ВИХОВАННЯ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**

Викладач: **доц. Тодорцева Ю.В.**

Лекцій – 16 год, практичних – 14 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «**Гувернерська освіта та домашнє виховання**» покликана розкрити теоретичні і практичні проблеми гувернерської освіти, розглянути правові та психолого-педагогічні основи діяльності гувернера, ознайомити студентів з особливостями підготовки соціальних гувернерів і організацією їх роботи; здійснити аналіз специфіки виховної роботи гувернера в сім'ї; надати знання про основні гувернерські методики домашнього виховання дитини.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовний модуль 1. Вступ до гувернерської освіти та домашнього виховання

Умови педагогічної діяльності гувернера та його обов'язки в сім'ї : історія розвитку гувернерства та права гувернера в сім'ї. Психолого-педагогічні проблеми, пов'язані з вихованням дітей у сім'ї.

Змістовний модуль 2. Специфіка виховної роботи гувернера в сім'ї

Особливості виховання дітей з девіантною поведінкою та хронічними захворюваннями. Психолого-педагогічні основи організації роботи гувернера з дітьми різних вікових груп. Методика виховання у дитини самостійності і обережності, культури поведінки.

Змістовний модуль 3. Гувернерські методики домашнього виховання дитини

Методики домашнього навчання і виховання XVI-XVIII століття. Методики домашнього навчання і виховання в Європі у XIX – на початку XX століття.

Індивідуальне навчання та виховання дітей в XX – на початку XXI століття.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: правові та психолого-педагогічні основи діяльності гувернера; специфіку виховної роботи гувернера в сім'ї; особливості загального розвитку та навчання дитини в домашніх умовах; характеристику гувернерських систем навчання і домашнього виховання.

вміти: розпізнавати вікові особливості розвитку і поведінки дитини в домашніх умовах; формувати оптимальні умови для успішного розвитку дитини; застосовувати на практиці гувернерські методики домашнього виховання дитини як систему педагогічних впливів на розвиток дітей різного віку в процесі їх навчання та виховання; успішно здійснювати гувернерську діяльність у всіх її напрямках.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ «МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗДОРОВ'Я»

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**

Викладач: **ст. викл. Волошенко М.О.**

Лекцій – 30 год, практичних – 30 год. Форма контролю – іспит

Дисципліна «**Медико-соціальні засади здоров'я**» покликана формувати у студентів основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я; ознайомити з поняттям та характеристикою індивідуального й суспільного здоров'я; формувати уявлення про здоров'я як результат соціальної адаптації людини, здоровий спосіб життя, шляхи і засоби підтримки і зміцнення високої працездатності людини; вивчити студентами основних напрямків надання першої медичної допомоги в екстрених ситуаціях; засвоєння проявів соціальних небезпек і шляхів їх подолання в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Основні поняття і категорії медико-соціальної роботи

Предмет, категорії та основні принципи медико-соціальної роботи. Вплив різних факторів на здоров'я людини. Медико-соціальні аспекти захворювань сучасності. Критичні періоди розвитку особистості.

Змістовий модуль 2. Соціальні проблеми здоров'я у XXI столітті

Спосіб життя і здоров'я. Здоров'я дітей та підлітків. Сон та його значення для здоров'я. Професійне здоров'я.

Змістовий модуль 3. Залежності у сучасному суспільстві. Психічне здоров'я населення

Профілактика алкоголізму, наркоманії і токсикоманії. Профілактика хвороб, що передаються статевим шляхом. Медико-соціальна робота з особами літнього віку. Профілактика нервово-психічних порушень та аномалій розвитку

Змістовий модуль 4. Екстремальні умови діяльності та здоров'я людини

Перша допомога в екстремальних умовах. Перша допомога в екстремальних умовах. Соціально-медична робота в осередках поразки.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: етичні принципи професійної діяльності психолога при вирішенні навчально-професійних завдань; вікові особливості особистості; процеси та соціально-психологічні проблеми особистості у групі; норму та патологію психічного і соціального функціонування індивіда; норми професійної етики та їх використання у вирішенні завдань професійної спрямованості.

вміти: застосовувати спеціальну термінологію для проведення літературного пошуку та представлення результатів власних досліджень; здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення навчально-професійних завдань, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; здійснювати реферування наукових джерел, робити самостійні висновки; емпатійно взаємодіяти, вступати в комунікацію, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні особливості; відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку; демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям; визначати психологічні та соціально-психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; виявляти і залучати ресурси індивіда, групи для виконання завдань у процесі навчання; самостійно обирати та застосовувати психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження; пропонувати способи вирішення психологічних проблем міжособистісної взаємодії; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта при виконанні навчальних завдань; складати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів соціально-психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів відповідно до запиту; складати програму соціально-психологічного дослідження соціальних груп; демонструвати обізнаність предметної області суміжних спеціальностей.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«СОЦІАЛЬНІ ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**

Викладач: **ст. викл. Волошенко М.О.**

Лекцій – 30 год, практичних – 30 год. Форма контролю – іспит

Дисципліна «Соціальні основи здоров'я» покликана формувати у студентів основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я; ознайомити з поняттям та характеристикою індивідуального й суспільного здоров'я; формувати уявлення про здоров'я як результат соціальної адаптації людини, здоровий спосіб життя, шляхи і засоби підтримки і зміцнення високої працездатності людини; вивчити студентами основних напрямків надання першої медичної допомоги в екстрених ситуаціях; засвоєння проявів соціальних небезпек і шляхів їх подолання в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Основні поняття і категорії медико-соціальної роботи

Предмет, категорії та основні принципи медико-соціальної роботи. Вплив різних факторів на здоров'я людини. Медико-соціальні аспекти захворювань сучасності. Критичні періоди розвитку особистості.

Змістовий модуль 2. Соціальні проблеми здоров'я у XXI столітті

Спосіб життя і здоров'я. Здоров'я дітей та підлітків. Сон та його значення для здоров'я. Професійне здоров'я.

Змістовий модуль 3. Залежності у сучасному суспільстві. Психічне здоров'я населення

Профілактика алкоголізму, наркоманії і токсикоманії. Профілактика хвороб, що передаються статевим шляхом. Медико-соціальна робота з особами літнього віку. Профілактика нервово-психічних порушень та аномалій розвитку

Змістовий модуль 4. Екстремальні умови діяльності та здоров'я людини

Перша допомога в екстремальних умовах. Перша допомога в екстремальних умовах. Соціально-медична робота в осередках поразки.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: етичні принципи професійної діяльності психолога при вирішенні навчально-професійних завдань; вікові особливості особистості; процеси та соціально-психологічні проблеми особистості у групі; норму та патологію психічного і соціального функціонування індивіда; норми професійної етики та їх використання у вирішенні завдань професійної спрямованості.

вміти: застосовувати спеціальну термінологію для проведення літературного пошуку та представлення результатів власних досліджень; здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення навчально-професійних завдань, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; здійснювати реферування наукових джерел, робити самостійні висновки; емпатійно взаємодіяти, вступати в комунікацію, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні особливості; відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку; демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям; визначати психологічні та соціально-психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; виявляти і залучати ресурси індивіда, групи для виконання завдань у процесі навчання; самостійно обирати та застосовувати психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження; пропонувати способи вирішення психологічних проблем міжособистісної взаємодії; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта при виконанні навчальних завдань; складати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів соціально-психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів відповідно до запиту; складати програму соціально-психологічного дослідження соціальних груп; демонструвати обізнаність предметної області суміжних спеціальностей.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології і соціальної роботи**

Викладач: **доц. Фурман А.А.**

Лекцій – 16 год., лабораторних – 14 год. Форма контролю – залік.

«Професійно-етичні основи соціальної роботи» – дисципліна, яка повинна сформувати етико-аксіологічний підхід в осмисленні та організації наукової і практичної діяльності, особливості етико-ціннісного регулювання професійної діяльності та відносин в системі соціальної роботи, етичного кодексу соціальної роботи.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Місце і роль цінностей у соціальній роботі. Поняття про цінності Аксіологія як наука про цінності. Цінності як засади, умови і засоби життєдіяльності людини і суспільства. Ціннісні трансверсії та ціннісні орієнтації у професійній діяльності. Особливості ціннісного регулювання поведінки та діяльності.

Змістовий модуль 2. Професійно значущі цінності соціальної роботи, їх сутність, типологія та зміст. Поняття системи цінностей сучасної професійної соціальної роботи, її етіологія та детермінанти. Типологія цінностей у соціальній роботі. Рівні цінностей. Специфічні цінності професійної соціальної роботи і особливості їх реалізації. Соціальна робота як етико-аксіологічна професійна діяльність.

Змістовий модуль 3. Основні етапи становлення та розвитку ціннісних засад соціальної роботи. Інстинктивно-практичні основи допомоги і взаємодопомоги. Природна соціальність, альтруїзм та колективізм як іманентні характеристики людини. Традиційно-прагматичний підхід в становленні допомоги та взаємодопомоги. Соціально-ідеологічний підхід у визначенні цінності допомоги людині.

Змістовий модуль 4. Концептуальні моделі сучасної професійно-етичної системи соціальної роботи. Професійно-етична система, її місце та роль в структурі соціальної роботи. Основні групи функцій професійно-етичної системи. Етичні норми та принципи професійної роботи соціального працівника, вимоги та правила. Проблема морального вибору соціального працівника та її відображення в професійно-етичній доктрині.

Змістовий модуль 5. Деонтологічні питання соціальної роботи. Деонтологія як учення про обов'язок і належну поведінку. Місце і роль деонтології в етичній системі та системі цінностей соціальної роботи. Соціальна робота як опредмечування соціального обов'язку. Обов'язок і відповідальність перед суспільством та державою, перед професією та професійною групою, клієнтом та собою як професіоналом.

Змістовий модуль 6. Професійно-етичні вимоги до професіограми соціального працівника та етичного кодексу соціальної роботи. Поняття гуманістичної спрямованості особистості соціального працівника. Компоненти і детермінанти професійно-етичної свідомості. Місце і роль етико-аксіологічної підготовки соціального працівника. Проблеми розвитку і становлення особистості соціального працівника. Професійно-етичні критерії «відповідності» і «придатності» у соціальній роботі. Місце, роль, цілі і задачі етико-ціннісного регулювання в професійній соціальній роботі.

Змістовий модуль 7. Професійно-етичне регулювання діяльності соціального працівника в умовах впливу аксіоетичних систем різних видів професійної діяльності. Види та форми професійно-етичного регулювання діяльності фахівців у різних сферах. Професійно-етичні системи: загальне, особливе та специфічне. Основні детермінанти професійно-етичних систем. Професійно-етичні системи і кодекси у медицині, педагогіки, психології, юриспруденції, військовій справі, науковій діяльності та ін.

Змістовий модуль 8. Аксіосфера сучасного соціального працівника як особистості і фахівця. Людина як вища цінність і ціль діяльності в сучасній професійній соціальній роботі. Цінність людини для суспільства, суб'єкт як аксіологічна засада соціальної роботи. Функції аксіологічного компонента соціальної роботи.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, УМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: сформувати комплексне уявлення майбутніх соціальних працівників про етичні засади професійної діяльності інститутів соціального захисту населення; ознайомити з аксіопсихологічними і деонтологічними основами організації діяльності соціального працівника; сформувати базові і спеціалізовані знання фахово-етичної організації діяльності соціального працівника;

вміти: правильно оцінювати результативність власної фахової діяльності та коригувати її у відповідності до соціальних вимог і конкретної робочої ситуації; застосовувати методи наукового дослідження, навички збору, обробки та інтерпретації інформації для аналізу соціально-етичних засновків професійної діяльності соціального працівника.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ «ДЕОНТОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології і соціальної роботи**

Викладач: **доц. Фурман А.А.**

Лекцій – 16 год., лабораторних – 14 год. Форма контролю – залік.

«**Деонтологія соціальної роботи**» – учбова дисципліна, яка повинна сформувати етико-аксіологічний підхід в осмисленні та організації наукової і практичної діяльності, особливості етико-ціннісного регулювання професійної діяльності та відносин в системі соціальної роботи, етичного кодексу соціальної роботи.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Місце і роль деонтології у соціальній роботі. Поняття про доцільність соціальної роботи, її цінності. Аксіологія як наука про цінності. Цінності як засади, умови і засоби життєдіяльності людини і суспільства. Ціннісні трансверсії та ціннісні орієнтації у професійній діяльності. Поняття системи та ієрархії цінностей.

Змістовий модуль 2. Особистісно і професійно значущі цінності, їх сутність, типологія та зміст. Поняття системи цінностей сучасної професійної соціальної роботи, її етіологія та детермінанти. Типологія цінностей у соціальній роботі. Рівні цінностей. Специфічні цінності професійної соціальної роботи і особливості їх реалізації. Соціальна робота як етико-аксіологічна професійна діяльність.

Змістовий модуль 3. Засновки становлення та розвитку ціннісних засад соціальної роботи. Інстинктивно-практичні основи допомоги і взаємодопомоги. Природна соціальність, альтруїзм та колективізм як іманентні характеристики людини. Традиційно-прагматичний підхід в становленні допомоги та взаємодопомоги. Соціально-ідеологічний підхід у визначенні цінності допомоги людині.

Змістовий модуль 4. Моделі сучасної професійно-етичної системи соціальної роботи. Професійно-етична система, її місце та роль в структурі соціальної роботи. Основні групи функцій професійно-етичної системи. Етичні норми та принципи професійної роботи соціального працівника, вимоги та правила. Проблема морального вибору соціального працівника та її відображення в професійно-етичній доктрині.

Змістовий модуль 5. Деонтологічні питання соціальної роботи. Деонтологія як учення про обов'язок і належну поведінку. Місце і роль деонтології в етичній системі та системі цінностей соціальної роботи. Соціальна робота як опредмечування соціального обов'язку. Обов'язок і відповідальність перед суспільством та державою, перед професією та професійною групою, клієнтом та собою як професіоналом.

Змістовий модуль 6. Професійно-етичні вимоги до професіограми соціального працівника та етичного кодексу соціальної роботи. Поняття гуманістичної спрямованості особистості соціального працівника. Компоненти і детермінанти професійно-етичної свідомості. Місце і роль етико-аксіологічної підготовки соціального працівника. Проблеми розвитку і становлення особистості соціального працівника. Професійно-етичні критерії «відповідності» і «придатності» у соціальній роботі.

Змістовий модуль 7. Етико-деонтологічне регулювання діяльності соціального працівника в умовах впливу аксіоетичних систем різних видів професійної діяльності. Види та форми професійно-етичного регулювання діяльності фахівців у різних сферах. Професійно-етичні системи: загальне, особливе та специфічне. Основні детермінанти професійно-етичних систем.

Змістовий модуль 8. Аксіосфера сучасного соціального працівника як особистості і фахівця. Людина як вища цінність і ціль діяльності в сучасній професійній соціальній роботі. Цінність людини для суспільства, суб'єкт як аксіологічна засада соціальної роботи. Функції аксіологічного компонента соціальної роботи.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, УМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: сформувати комплексне уявлення майбутніх соціальних працівників про етичні засади професійної діяльності інститутів соціального захисту населення; ознайомити з аксіопсихологічними і

деонтологічними основами організації діяльності соціального працівника; сформувати базові і спеціалізовані знання фахово-етичної організації діяльності соціального працівника;

ВМІТИ: правильно оцінювати результативність власної фахової діяльності та коригувати її у відповідності до соціальних вимог і конкретної робочої ситуації; застосовувати методи наукового дослідження, навички збору, обробки та інтерпретації інформації для аналізу соціально-етичних засновків професійної діяльності соціального працівника; Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення навчально-професійних завдань, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ «ІМІДЖОЛОГІЯ»

Кафедра, що забезпечує викладання: культурології та мистецтвознавства

Викладач: доцент Прокопович Л.В.

Лекції – 30 год., практичні заняття – 30 год.

Форма контролю – залік

Внаслідок вивчення цієї дисципліни студент отримує уявлення про наукове підґрунтя теорії іміджу, знання про механізми формування іміджу різних рівнів (індивідуального, предметного, корпоративного та ін.), навички застосування цих механізмів для певних соціокультурних завдань/ситуацій.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. ІМІДЖ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Поняття іміджу. Структура іміджу, його складові. Історія зародження поняття іміджу. Підходи і методи досліджень в іміджелогії; класифікації іміджів як дослідницький інструмент. Порівняльний аналіз понять «імідж» і «образ». Співвідношення понять «симулякр», «уявлення», «стереотип». Проблеми суб'єктивності та об'єктивності образу. Психологічні підґрунтя сприйняття та формування іміджу: механізми сприйняття, проєкції, сублімації, витиснення при формування образу в свідомості індивідів. Поняття комунікації. Комунікація як процес. Види іміджів за функціями та контекстними ознаками. Комунікативна поведінка в рамках іміджу. «Людина граюча». Поняття соціальної ролі в психології. Поняття театралізації життя. Іміджеві субкультури. Імідж в політиці.

Змістовий модуль 2. ІМІДЖ І ОСОБИСТІТЬ

Я-концепція. Духовне, моральне, інтелектуальне наповнення – основа іміджу особистості. Імідж і соціальний стереотип. Принципи формування індивідуального іміджу. Канали презентації. Технології формування індивідуального іміджу. Поняття культурної ідентичності. Актуальність питань культурної ідентичності в сучасному суспільстві. Імідж як засіб демонстрації ідентичності.

Змістовий модуль 3. ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ

Актуальність формування професійного іміджу. Принципи формування професійного іміджу. Технології формування професійного іміджу. Специфіка комунікацій в різних професіях. Особливості вербальних іміджів різних професій. Уніформа. Дресс-коди. Протокольний костюм.

Змістовий модуль 4. ВПЛИВ ІМІДЖУ НА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Поняття «бренд», «репутація». Вплив бренду, іміджу та репутації на розвиток територій та організацій. Поняття предметного іміджу. Основний механізм створення предметного іміджу. Прояви персоніфікації, її зв'язок із міфом, казкою, архетипами. Цілі й мотиви створення предметного іміджу. Структура іміджу компанії. Візуальний стиль як зовнішня складова іміджу компанії. Значення PR у формуванні корпоративного іміджу. Корпоративна культура як сукупність норм, цінностей компанії. Філософія компанії. Поняття «імідж міста». Одеса – іміджеве місто. Роль художньої літератури в створенні «одеського міфу» як інструменту брендинга.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основи наукового підґрунтя теорії іміджу; механізми формування іміджу різних рівнів (індивідуального, предметного, професійного, корпоративного та ін.);

вміти: визначати цілі створення іміджу в різних соціокультурних ситуаціях; створювати, у відповідності до цих ситуацій, іміджі певних рівнів (індивідуального, професійного, предметного, корпоративного та ін.)

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології і соціальної роботи**

Викладач: **доц. Фурман А.А.**

Лекцій – 30 год., лабораторних – 30 год. Форма контролю – залік.

Дисципліни «**Психологія професійного спілкування**» є складовою циклу гуманітарної підготовки, яка сприяє засвоєнню історичних й соціокультурних передумов виникнення і функціонування різноманітних форм спілкування в культурі фахових взаємодій; оволодінню основними комунікативними стратегіями і технологіями професійного спілкування психолога; підвищенню рівня мовленнєвої і комунікативної майстерності фахівців соціогуманітарного профілю; виробленню практичних вмінь застосовувати методи, прийоми комунікативного порозуміння у роботі психолога-практика.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Основи психології професійного спілкування. Поняття професійного спілкування, його загальні особливості. Модуси публічного виступу (логос, етос, пафос). Категоріальність понять «переконання», «красномовство», «риторика», «комунікація», «ораторське мистецтво», «професійне спілкування». Наративний метод у процесі комунікації – предмет «професійного спілкування»

Змістовий модуль 2. Основи фахової взаємодії у системі «людина-людина», принципи та загальні особливості. Соціальна робота як професія і мистецтво спілкування. Три типи поглядів на соціальну роботу як фахову діяльність: рефлексивно-терапевтичний, колективістський, індивідуалістичний. Афіліативні здібності фахівця соціономічного амплуа. Професійний «портрет» спеціаліста системи «людина-людина».

Змістовий модуль 3. Інвенція, диспозиція, елокуція, меморія й акція. Поняття про стратегію оратора. Типи підготовки до публічного виступу (написання повного тексту промови, запис головних тез та аргументів, виголошення промови експромтом). Топіка. Аргументи й критика. Структура та види аргументації. Кількісні показники аудиторії. Рівень обізнаності аудиторії в темі. Предмет промови. Диспозиція як розділ риторики. Способи запам'ятовування промови (механічний, логічний, мнемотехнічний). Загальні особливості людського сприйняття («ефект рамки», «магічне число»). Мовні дефекти. Сила голосу. Діапазон. Поняття артикуляції.

Змістовий модуль 4. Тактика і стратегія уникнення конфліктогенів у спілкуванні. Стратегія використання «згладжувальних» засобів у промові. Етапи активізації мисленнєвої та почуттєво-емоційної діяльності аудиторії. Логічні та психологічні способи впливу. Дидактичні (композиційні), стилістичні (мовні), психологічні прийоми уникнення конфліктогенів. Причини конфліктних ситуацій, конфліктогени. Динаміка конфліктів. Нівелювання або шляхи виходу з конфлікту.

Змістовий модуль 5. Логічні та психологічні форми мовленнєвого впливу, прийоми синтаксичного перетворення. Вибір прямої чи непрямої форми впливу. Риторичні фігури. Риторичне запитання. Критерії словесного виразу промови: правильність, ясність, краса, доречність. Прийоми синтаксичного перетворення. Прийоми привернення уваги аудиторії. Апосіопеза, асиндетон, еліпсис, літота, епіфора, гомеотелевтон.

Змістовий модуль 6. Розвиток ораторського мистецтва в Античності. Софістика і діалектика. Еліати і піфагорійці. Великі оратори Греції (Перікл, Клеон, Горгій, Демосфен, Сократ). Платон про риторику. Риторика Аристотеля. Риторика у сфері законодавства, політики, влади. Судові змагання. Принципи спілкування в Римі: інвективність (розвінчувальність), ампліфікація (перелік з метою емоційного нагнітання звинувачень), афористичність, сумлінно дібрані і згруповані факти. Риторика Цицерона. Гай Юлій Цезарь. Лукрецій Кар. Педагогічна риторика Квінтіліана. Творчість Луція Аннея Сенеки.

Змістовий модуль 7. Розвиток ораторського мистецтва на території сучасної України. Принципи спілкування в українській ментальності. Острозька школа. Християнство і Київська Русь. Національна мова і мовлення. Релігійне красномовство. Братські школи. Києво-Могилянська академія. Академічні і політичні принципи та методи спілкування. Культурні традиції та їхні функції у розвитку форм і засобів спілкування в українському суспільстві.

Змістовий модуль 8. Мистецтво міркування і професійне психологічне спілкування. Архітектоніка спілкування. Закономірності і правила ефективного спілкування. Техніки взаємодії для породження прихильності. Активне слухання. Символ-драма у міжособовій взаємодії. Семантичне (сміслові) навантаження при веденні бесіди, дискусії, діалогу.

Змістовий модуль 9. Ефективність міжособової взаємодії. Раппорт як близький довірливий контакт. Становлення і розвитку контактів між людьми. Цілі міжособового спілкування. Задоволення соціальних і духовних потреб у комунікативній взаємодії. Послідовність у процесі налагодження контактів між людьми. Довірливі стосунки. Переконавання у діалогічному мовленні.

Змістовий модуль 10. Психологічні традиції і культура спілкування. Традиції та звичаї різних народів світу. Святково-обрядова культура України. Культура як спосіб організації суспільного, групового та індивідуального життя. Традиції і культура в житті людини і суспільства, їх функціональне призначення. Рідна мова. Родинні традиції. Етнічні засновки життєдіяльності. Інтеграція і соціалізація в соціокультурне середовище.

Змістовий модуль 11. Нормативи і техніки і мовлення соціального працівника. Семантичне і семіотичне формовияви мовлення, основна ідея промови. Основні форми, методи і засоби професійного спілкування. М'якість, мелодійність, милозвучність, тендітність промови, її афектація і логічність. Дикторські здібності соціального працівника і їх використання. Силу голосу, діапазон, артикуляція та мовні дефекти. Логічні та психологічні способи впливу. Дидактичні (композиційні), стилістичні (мовні), психологічні прийоми мовлення.

Змістовий модуль 12. Маніпулятивні техніки спілкування і їх подолання у роботі психолога. Види маніпулятивних комунікативних взаємодій. Маніпулятор та актуалізатор Е.Шострома. Способи та методи подолання чи нівелювання маніпулятивного впливу. Комунікативні вміння і навички впливу соціального працівника на клієнта. Сила слова у професійній діяльності.

Змістовий модуль 13. Переконавання як мистецтво психологічних комунікаційних зв'язків. Мова та її значущість у професійному спілкуванні. Мистецтво переконання за допомогою законів логічного мислення: а) аналіз і синтез; б) індукція і дедукція; в) аналогія. Структура доказу і вимоги до нього. Поняття тези та аргументу. Ораторські помилки. Прийоми професійного соціологічно орієнтованого спілкування: новизни, взаємодії інтересів, персоніфікації, проблемної ситуації, співучасті. Слово у професійному зростанні фахівця. Фразування і логічна впорядкованість фахового спілкування.

Змістовий модуль 14. Рівні сучасного спілкування психолога-практика. Спілкування «по-горизонталі» і «по-вертикалі». Інтенсивність та рівні спілкування (низький, достатній, високий, абсолютний). Побутове спілкування. Соціальна, професійна і естетична (шкала «духовності») шкали спілкування. Сприйняття невербальної комунікації. Просторові зони спілкування (інтимна, особиста, соціальна, громадська). Сучасне молодіжне мовлення. Жаргон. Молодіжний сленг. Проблеми поширення вульгарного мовлення, брутального стилю спілкування. Взаємодія територіальних і соціальних діалектів. Соціальні лексичні системи.

Змістовий модуль 15. Установки у психологічному професійному спілкуванні. Поняття диспозиційної концепції спілкування. Значущі чинники та критерії оцінки ефективності впливу на партнера по спілкуванню. Патерни взаємодії соціального працівника і клієнта. Модель комунікативної взаємодії у професійному спілкуванні фахівця з соціальної роботи.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, УМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основні закономірності розвитку та прояву спілкування та становлення особистості у комунікативній взаємодії; основні теоретичні питання дисципліни, принципи функціонування артикуляційного апарату мовлення; вікові чинники соціалізації особистості, принципи адаптації людини стосовно соціальних змін; основні закономірності спілкування та стратегії соціального партнерства у різних сферах життєдіяльності людини; основні принципи становлення, формування і розвитку групи в організації; особливості і характеристики групової взаємодії і впливу; базові підходи до мотивації учасників групової діяльності; основні стратегії та методи профілактики і корекції конфліктної взаємодії, подолання маніпулятивних технік комунікації.

вміти: працювати в команді; діяти на етичних засадах; особистісно і професійно вдосконалюватись, продуктивно взаємодіяти, вступати в комунікацію, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культурні особливості. Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

Демонструвати навички міжособистісної та групової комунікації у публічних виступах, коректному веденні діалогу. Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога при вирішенні навчально-професійних завдань. Самостійно обирати та застосовувати психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методика тощо) психологічного дослідження. Пропонувати способи вирішення психологічних проблем міжособистісної взаємодії.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ «ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**

Викладач: **доцент. О.М. Лисенко**

Лекцій – 16 год, практичних – 30 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Гендерні аспекти соціальної роботи» покликана формувати у студентів комплекс теоретичних знань і умінь щодо цілісного уявлення про науково-теоретичні засади гендерної політики в Україні; розкрити зміст та організацію соціальної роботи з урахуванням гендерного фактору, визначити основні форми та методи роботи з категоріями клієнтів з урахуванням статі.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Суспільно-політична та філософська думка про соціальні ролі жінок і чоловіків. Традиційна парадигма «природного» розуміння суті та ролі статевих відмінностей у західній філософії та науці. Фемінізм як джерело гендерної теорії. Громадські рухи чоловіків як інтелектуальна та соціально-політична передумова виникнення гендерної теорії. Гендерний фактор як наукова категорія і соціально-політичний феномен.

Змістовий модуль 2. Сучасне суспільно-політичне та соціальне-економічне становище жінок і чоловіків в Україні. Освіта та професійна підготовка. Економічна активність та рівень безробіття. Оплата праці та безоплатна робота. Бізнес та підприємництво. Юридичні права та політичні повноваження. Насильство на гендерній основі та торгівля людьми. Патріархальні стереотипи у ЗМІ.

Змістовий модуль 3. Гендер у міжнародних документах. Статут ООН. Загальна декларація прав людини та міжнародні пакти про права людини. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Пекінська Декларація і Платформа дій.

Змістовий модуль 4. Гендерна активність у європейському регіоні. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод. Європейська соціальна хартія (переглянута). Європейські конференції з питань рівності між жінками і чоловіками.

Змістовий модуль 5. Соціальна робота зі статевими групами. Особливості соціальної роботи з жінками. Особливості соціальної роботи з чоловіками. Технології соціальної роботи з клієнтами зрілого віку.

Змістовий модуль 6. Захист людини від насильства в сім'ї. Захист жінок від насильства: рекомендації Ради Європи. Попередження насильства в сім'ї як важливий аспект гендерної політики. Закордонний досвід боротьби з насильством в сім'ї. Технології соціальної роботи з жертвами насильства в сім'ї. Психологічні рекомендації щодо роботи з особами, які стали жертвами насильства в сім'ї.

Змістовий модуль 7. Торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації – світова проблема. Торгівля людьми сьогодні: глобальний феномен. Засоби боротьби з торгівлею людьми на міжнародному рівні. Організація роботи щодо запобігання насильства та торгівлею людьми в Одеській області.

Змістовий модуль 8. Гендерні аспекти соціальної роботи з сім'єю. Інститут родини та гендерний розподіл ролей: основні підходи. Сім'я і диференціація соціально-статевих ролей. Проблеми гендерної ідентифікації. Особливості соціальної роботи з урахуванням гендерного фактору.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: загальні питання державної гендерної політики в Україні; основи гендерної теорії; специфіку роботи з клієнтами з урахуванням їх статі; соціальні та особистісні проблеми жінок, причини їх виникнення; основні технології сучасної практики здійснення допомоги; особливості соціальної роботи з урахуванням гендерного фактору.

вміти: аналізувати державну гендерну політику; визначати пріоритети у планованні заходів щодо сприянню гендерної рівності у суспільстві; виявляти ознаки недосконалості нормативно-правових документів, що регулюють основи соціальної роботи з гендерними групами населення; розробляти

пропозиції до муніципальних та регіональних програм, спрямованих на підвищення соціальної допомоги жінкам та чоловікам; розробляти програми соціального супроводу клієнтів в залежності від статі; інтегрувати теоретичні знання і практичний досвід.